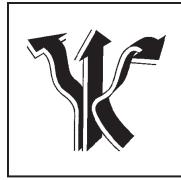

Міжрегіональна Академія управління персоналом
Українсько-Азербайджанський інститут соціальних наук
і самоврядування Г. А. Алієва
Міжнародна Кадрова Академія
ГО "Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління"
Всеукраїнська Академія наук публічного управління

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 4

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
"Українське суспільство: контури інновацій"
м. Київ, МАУП, 30 березня 2017 р.*

Київ
ДП "Видавничий дім "Персонал"
2017

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 22.02.17)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, доц.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.;
В. І. Цибух, канд. філос. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 4: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Українське суспільство:
контури інновацій”, 30 березня 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова)
[та ін.]. — 2017. — 348 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Романенко Євген Олександрович, Чаплай Ірина Віталіївна Філософія життя та її широке звернення до проблем існування людини	57
Романова Лідія Василівна Напрями розвитку маркетингового менеджменту на машинобудівних підприємствах	60
Рубанець Олександра Михайлівна Інформаційне суспільство в Україні: інновації та тенденції розвитку	63
Сафонова Віра Євгенівна Інноваційна праця в господарській діяльності підприємств	65
Белова Олена Іларіонівна, Кайдашев Роман Петрович Місцеві вибори: аналіз практики розгляду спорів адміністративними судами	68
Єрескова Тетяна Володимирівна, Мазурик Олег Володимирович Концептуалізація безробіття як соціального явища в умовах соціальних невизначеностей	72
Головач Наталія Василівна, Дороховський Олександр Миколайович Напрями удосконалення кадрової політики медичних закладів	75
Авсієвич Алла Валеріївна Арбітражна угода як основа компетенції міжнародного комерційного арбітражу	78
Баранівський Віталій Васильович, Горбов Владислав Володимирович, Білоног Юлія Сергіївна Соціальна відповідальність освіти: соціологічний аналіз стану та перспективи забезпечення	81
Бельська Тетяна Валентинівна Ціннісна свідомість як провідна форма світогляду громадян	84
Бисенбаєв Файзулла Куанбаєвич Ідея громадянського общества в контексте інноваційної проблематики	87
Бігдаш Володимир Дмитрович Чинники формування стратегії інновації у страхуванні	91
Біленко Лілія Миколаївна Соціальне сирітство як сучасна проблема суспільства	93
Бондар Юрій Володимирович Інформаційна безпека в контексті інноваційних трансформацій: доктринальне бачення	96
Бондаренко Наталія Олександрівна Дефініції визначення соціального проектування	101
Бортник Валентин Анатолійович, Зозуля Марта Віталіївна Адміністративно-правові проблеми управління в економічній сфері	104
Братусь Ганна Анатоліївна Методичний підхід до оцінки ефективності кредитної політики комерційного банку	107

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ДОКТРИНАЛЬНЕ БАЧЕННЯ

Загострення міжнародного протистояння, у якому беруть участь уже десятки країн, військові конфлікти останніх років від Балкан до Сирії свідчать про спроби ревізувати міжнародний порядок за допомогою в тім числі сили, що фактично, на думку багатьох аналітиків, з котрими погоджуємося, є ознаками неоголошеної світової війни. Одними з найгарячіших точок тектонічного геополітичного розлому, а для нас — його епіцентром, стали окремі райони півдня і сходу України, де щербата шовінізмом Росія всупереч взятим на себе міжнародним зобов'язанням, законам і правилам анексувала частину української території й продовжує експансіоністські зазіхання, метою яких вочевидь є нищення української державності.

Наріжним напрямом гібридної російської агресії проти суверенної України стала інформаційна сфера. Особливо активні й спеціальні заходи з підкорення українського інформаційного простору здійснювались впродовж останніх принаймні десяти років, і вони, як бачиться, передбачали різні вектори концентрації й здійснення цільового впливу. За оцінками фахівців, систему державних ЗМІ, видавничу справу, радіо, телебачення, кінематограф та інші сегменти українського інформаційного поля свідомо руйнували, поступово “лібералізуючи” та беручи під “приватний” чужинський контроль, виводячи водночас на маргінес національні інформаційні ресурси та державницькі ЗМІ. Важливим напрямом підготовки, а потім і здійснення військової агресії стало використання з метою спрямованого когнітивного впливу новітніх пропагандистських технологій та інформаційних мереж, для чого в Росії були створені відповідні підрозділи та задіяні інноваційні напрацювання [4; 7].

Українські дослідники, науковці неодноразово звертали увагу на негативні тенденції в інформаційній сфері, однак їхні напрацювання й рекомендації залишалися, на жаль, поза увагою державних інституцій [1; 2; 5, с. 125–127; 6, с. 139–143; 8; 11]. Важливим (хоча дещо й запізнілим) кроком-відповіддю України на частину актуальних інформаційних загроз стало ухвалення Стратегії кібербезпеки України, затвердженої Указом Президента України 15 березня 2016 року [10]. Майже через рік по тому побачила світ вже Доктрина інформаційної безпеки України, розроблена Мінінформполітики і ухвалена Радою національної безпеки і оборони України 29 грудня 2016 року — вона була введена в дію Указом Президента України за № 47/2017 25 лютого 2017 року [9]. Новий документ, метою якого є “уточнення засад формування та реалізації державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу Російської Федерації в умовах розв’язаної нею гібридної війни”, визначив і окреслив національні інтереси, напрями та пріоритети державної інформаційної політики в інформаційній сфері, а також назвав інформаційні загрози, комплексний характер яких потребує, на думку авторів Доктрини, *інноваційних* підходів до формування системи захисту та розвитку інформаційного простору в умовах глобалізації та вільного обігу інформації.

Доктрина розмежовує життєво важливі інформаційні інтереси особи, суспільства та держави, які, втім, є однаково національними інтересами України. До першої групи традиційно віднесено забезпечення конституційних прав і свобод людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації; забезпечення конституційних прав людини на захист приватного життя; захищеність від руйнівних інформаційно-психологічних впливів. Набагато ширшими, згідно з Доктриною, є суспільно-державні інтереси в інформаційній сфері, до яких належать, зокрема, ті, що потребують технологічних та політичних інновацій. Серед них — захист українського суспільства від агресивного інформаційного впливу деструктивної пропаганди, насамперед з боку Російської Федерації, спрямованої на пропаганду війни, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України; розвиток та захист національної інформаційної інфраструктури; розвиток медіа-культури суспільства та соціально відповідального медіа-середовища; створення системи і механізмів захисту від негативних зовнішніх інформаційно-психологічних впливів; забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів України; розбудова системи іномовлення України та забезпечення наявності іншомовного українського каналу в кабельних мережах та у супутниковому мовленні за межами України та ін.

Доволі вичерпними, на наш погляд, є окреслення актуальних загроз національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері. До таких Доктрина відносить здійснення спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підрив обороноздатності, деморалізацію особового складу Збройних Сил України та інших військових формувань, провокування екстремістських проявів, підживлення панічних настроїв, загострення і дестабілізацію суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації, розпалювання міжетнічних і міжконфесійних конфліктів в Україні; проведення державою-агресором спеціальних інформаційних операцій в інших державах з метою створення негативного іміджу України у світі; інформаційну експансію держави-агресора та контрольованих нею структур, зокрема шляхом розширення власної інформаційної інфраструктури на території України та в інших державах; інформаційне домінування держави-агресора на тимчасово окупованих територіях; недостатню розвиненість національної інформаційної інфраструктури, що обмежує можливості України ефективно протидіяти інформаційній агресії; неефективність державної інформаційної політики та недосконалість законодавства стосовно регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері; поширення закликів до радикальних дій, пропаганду ізоляціоністських та автономістських концепцій співіснування регіонів в Україні.

Пріоритетами державної політики в інформаційній сфері щодо забезпечення інформаційної безпеки, захисту і розвитку інформаційного простору України, а також конституційного права громадян на інформацію декларовані напрями, що також передбачають інноваційні заходи. Тут створення інтегрованої системи оцінки інформаційних загроз та оперативного реагування на них; виявлення, фіксація, блокування та видалення з інформаційного простору держави, зокрема з українського сегмента мережі Інтернет деструктивної інформації; розвиток і захист технологічної інфраструктури забезпечення інформаційної безпеки України; забезпечення покриття території України цифровим мовленням, насамперед у прикордонних районах, а також тимчасово окупованих територій, надання можливостей доступу громадянин до інформаційних ресурсів Інтернету та ін. Водночас значна увага відведена і питанню контролю й регулювання інформаційного простору та його складників — підприємств телекомунікацій, поліграфічних підприємств, видавництва, телерадіоорганіза-

цій, телерадіоцентрів, інших підприємств, установ, організацій, закладів культури та засобів масової інформації, а також створенню механізмів протидії інформаційній агресії.

Доктрина стверджує відкритість та прозорість держави перед громадянами, для забезпечення чого зусилля мають бути спрямовані на розвиток механізмів електронного урядування; сприяння розвитку можливостей доступу та використання публічної інформації; інформування громадян України про діяльність органів державної влади, налагодження ефективної співпраці зазначених органів із засобами масової інформації та журналістами; проведення реформи урядових комунікацій; розвиток сервісів, спрямованих на більш масштабне та ефективне залучення громадськості до прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування; сприяння формуванню культури суспільної дискусії.

Одним з пріоритетних завдань визначено і формування позитивного міжнародного іміджу України. Задля цього передбачається ґрунтовне реформування системи представлення інформації про Україну на міжнародній арені; розвиток публічної дипломатії, у тому числі культурної та цифрової; сприяння поширенню та розвитку системи іномовлення України; постійний моніторинг пропаганди держави-агресора, розроблення та оперативна реалізація адекватних заходів протидії; недопущення використання міжнародного інформаційного простору в деструктивних цілях або для дій, що спрямовані на дискредитацію України на міжнародному рівні та інші заходи.

Доктрина визначає механізми реалізації декларованих положень. Загальну координацію діяльності органів виконавчої влади щодо забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері має здійснювати Рада національної безпеки і оборони України, а Кабінет Міністрів України забезпечуватиме здійснення інформаційної політики держави, фінансування програм, пов'язаних з інформаційною безпекою, спрямовуватиме і координуватиме роботу міністерств, інших органів виконавчої влади у цій сфері. Окремі завдання покладено, звісно, насамперед на Міністерство інформаційної політики України, яке повинне організовувати й забезпечувати моніторинг засобів масової інформації та загальнодоступних ресурсів вітчизняного сегмента мережі Інтернет з метою виявлення інформації, поширення якої заборонено в Україні; моніторинг загроз національним інтересам і національній безпеці в інформаційній сфері; сприяти Міністерству закордонних справ України щодо донесення офіційної позиції України до іноземних засобів масової інформації; формувати поточні пріоритети державної інформаційної політики, контролювати їх реалізацію; забезпечувати урядові та кризові комунікації; зокрема під час проведення антитерористичної операції та в особливий період; вживати заходи в інформаційній сфері, пов'язані із запровадженням правових режимів надзвичайного чи воєнного стану; розробляти та впроваджувати єдині стандарти підготовки фахівців у сфері урядових комунікацій тощо. Доктриною передбачено можливість створення і допоміжного органу при Мінінформполітики для сприяння координації діяльності органів виконавчої влади у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України та взаємодії з іншими державними органами в інформаційній сфері.

Важливі завдання покладено також на інші державні інституції. Так, Міністерство закордонних справ, окрім координації інформаційної діяльності державних органів у зовнішньополітичній сфері та інших "статусних" речей, має займатися сприянням просуванню українських телеканалів у кабельні та супутникові мережі за кордоном; забезпеченням налагодження взаємодії з міжнародними партнерами з метою застосування міжнародного досвіду та практик протидії інформаційним загрозам. Відповідно до компетенції свою нішу в реалізації Доктрини займають силові

відомства — Міністерство оборони України та СБУ. Остання повинна, зокрема, здійснювати моніторинг спеціальними методами і способами вітчизняних та іноземних засобів масової інформації та мережі Інтернет з метою виявлення загроз національній безпеці України в інформаційній сфері; протидіяти проведенню проти України спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підриг конституційного ладу, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, загострення суспільно-політичної та соціально-економічної ситуацій.

Не обійдені доктринальною увагою й так би мовити, дотичні, зокрема “гуманітарні”, інституції. Міністерство культури України, Державне агентство України з питань кіно, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Державний комітет телебачення і радіомовлення України відповідно до компетенції повинні брати участь у забезпеченні захисту українського інформаційного простору від пропагандистської аудіовізуальної та друкованої продукції держави-агресора; розробляти пріоритети і стимули розвитку українського кіно, телевізійного контенту, книгодрукування, висвітлення героїчного спротиву Українського народу російській агресії. Національний інститут стратегічних досліджень має забезпечити науково-аналітичне та експертне супроводження процесу формування і реалізації державної інформаційної політики.

Окремо варто сказати і на унормування окремих термінів сфери інформаційної сфери та політики. Так, Доктрина фактично кодифікує розуміння стратегічних, урядових та кризових комунікацій, а також стратегічного наративу, під яким розуміється наразі “спеціально підготовлений текст, призначений для вербального викладення у процесі стратегічних комунікацій з метою інформаційного впливу на цільову аудиторію”, що можна трактувати і як усне публікаторство [3, с. 511]. До новаторських сентенцій варто віднести також наголошення важливості взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства, які Доктрина розглядає як фактично соціальних партнерів у процесі вироблення і реалізації інформаційної політики.

Поява нових нормативно-правових, доктринальних документів щодо забезпечення інформаційної безпеки, попри почасти вторинність і декларативність їх положень, безумовно, позитивна і необхідна. Розробники наразі насамперед Доктрини інформаційної безпеки свою частину роботи зробили. Завдання держави і всього суспільства наповнити такі документи конкретним змістом — ресурсами, діями і справами. Насамперед — інноваційними.

Джерела

1. Бондар Ю. Видавнича справа і трансформація смислів / Ю. В. Бондар // Наукові записки Інституту журналістики. — 2015. — Т. 58. — С. 76–86.
2. Бондар Ю. Генеза і проблеми правового забезпечення інформаційних прав та свобод в сучасній Україні / Юрій Бондар // Наукові праці МАУП. — 2011. — № 4. — С. 54–58.
3. Бондар Ю. Перша інформаційна. Правидавніцтво: зародження та розвиток видавничої справи у процесі суспільно-політичних трансформацій Стародавнього світу: монографія / Ю. В. Бондар. — Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2016. — 560.
4. Где живут тролли. Как работают интернет-провокаторы в Санкт-Петербурге и кто ими управляет // Новая газета. — 2013. — 13 сент.
5. Інформаційний простір: українські реалії: випробування війною: Матеріали ІV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 8 листопада 2014 р. — Київ: УВПК “Експрес-Об’ява”, 2014. — 128 с.
6. Інформаційний простір: українські реалії: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 8 грудня 2011 р. — Київ: “ВПК “Експрес-Поліграф”, 2012. — 144 с.

7. Московський слід колорадського Жука, або Хто готує “Майдан-3” [Електронний ресурс] // Укрінформ. — 2016. — 21 січ. — Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politycs/1948496-moskovskij-slid-koloradskogo-zuka-abo-hto-i-ak-gotue-majdan3.html>
8. Почепцов Георгий. Опператоры смыслов и конструкторы смыслов [Электронный ресурс] / Георгий Почепцов. — Режим доступа: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/32630>
9. Указ Президента України № 47/2017 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року “Про Доктрину інформаційної безпеки України” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
10. Указ Президента України № 96/2016 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року “Про Стратегію кібербезпеки України” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/962016-19836>
11. Холод О. Маніпуляція суспільством: мутація й інмутація як концепції соціально-комунікаційних технологій / Холод О. М. // Освіта регіону — № 2. — 2010. — С. 108–111.